

Мерки за по-бързо излизане от кризата

Препоръки на Общото Събрание на БУЛПРОФОР от 25.02.2011

Кои сме ние

БУЛПРОФОР е учреден на 28.01.2000 год в гр.София от 98 учредители – лесовъди с ангажименти в различни области, основно в частния сектор. Към 25.02.2011 год, при нас членуват 95 членове физически лица и 13 юридически лица.

Ние членовете на БУЛПРОФОР – професионални лесовъди и горски предприемачи сме сред **основните заинтересувани страни в горския сектор** на България. Главната ни функция е да изпълняваме комплекс от горскостопански дейности в полза на останалите участници в горския сектор – нашите клиенти и възложители – собственици на гори и преработватели на дървесни и недървесни продукти. Обслужваме ги чрез пряка дейност като: консултиране, възобновяване и опазване на гори и земи, ползуване/добив на дървесни и недървесни продукти от горите, а също и тяхната първична преработка.

За нас консултирането и обслужването на собствениците на гори, другите ползватели и преработвателите е целенасочено търсена възможност мотивирана с професионалното ни утвърждаване и материалното ни обезпечаване. Това обаче не е задължително единствен или пряк ангажимент на всички наши членове. Мнозина от нас развиват горски бизнес, резултатите от който касаят не пряко, а косвено останалите заинтересувани страни. Такива са например предприемачите занимаващи се строго (само) с разсадниково производство, лесоустройство, туризъм, служителите в горските администрации и др.п. Те също принадлежат към нашата горска мрежа, защото дейността им е в сферата на горския сектор.

В изпълнение на нашите производствени ангажименти, ние се стремим да установяваме и налагаме най-добрите възможни лесовъдски и горскостопански практики, по-ефективни техники и технологии, както и нови взаимоотношения в горския сектор. Т.напр. за нас икономически рентабилното, но същевременно природосъобразното и социално отговорно развитие на горския сектор са синоними за неговото и нашето собствено устойчиво развитие, и това е наша първостепенна грижа и отговорност.

Нашият девиз е **„УСТОЙЧИВОТО ГОРСКО СТОПАНСТВО СЕ НУЖДАЕ ОТ КОМПЕТЕНТНИ – ЗНАЕЩИ И МОЖЕЩИ КОНТРАКТОРИ“**

За осъществяване на тази своя мисия, ние създаваме към сдружението своя **Национална „Горска мрежа за консултиране и предприемачество“**. Към 25.02.2011 год нашите регионални и местни центрове са 17, а професионалните центрове – 3. Чрез нея по-лесно и цялостно ще упражняваме нашата лесовъдска практика и на предприемачески принцип ще осигуряваме нашето собствено, на нашите клиенти и на сектора като цяло развитие и просперитет.

Имаме собствени документи: **Устав; Етичен Кодекс** за професионално поведение на частно-практикуващия лесовъд и горския предприемач член на БУЛПРОФОР; **Концепция – Модел** за РАБОТА НА „ГОРСКАТА МРЕЖА ЗА КОНСУЛТАНТИРАНЕ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО“; **Вътрешен устройствен правилник и Правилник за устройството и дейността на клоновете структури на БУЛПРОФОР.**

Подкрепяме членовете си чрез проучвания, анализи и експертни оценки, обучение и квалификация на кадри, създаване на връзки в страната и в чужбина, актуална информация за нормативната и законодателната база, стандарти, оперативни програми на ЕС, системи за управление на качеството, източници на финансиране, състоянието и тенденциите на вътрешния и външните пазари. Съорганизатори сме на ежегодните международни **Специализирани изложения за горска техника и технологии ТЕХНОФОРЕСТ**. Инициирахме и организирахме провеждането на **НАЦИОНАЛЕН ГОРСКОСТОПАНСКИ СЕМИНАР**.

Ежегодно раздаваме наши награди **„За особени заслуги в лесовъдската практика“**:
Удостоверение, СТАТУЕТКА **„За най-добра лесовъдска практика за годината“**

Удостоверение, СТАТУЕТКА **„За най-добър горски предприемач, фирма на годината“**

И съвместно с ИАГ и СЛБ : Удостоверение, СТАТУЕТКА **„За цялостен принос в лесовъдската практика за годината“**

Ежегодно организираме и провеждаме курсове за квалификация с информационни дейности – семинари (минимум по 2 – пролет и есен)

Участваме в различни форуми, в т.ч. работни групи, кръгли маси и др.п за обсъждане на актуални въпроси в горския сектор и за изменения на законовата и подзаконова нормативна база.

Участваме активно в дейности на нашите **европейски партньорски (посестримни) организации** „ENFE – Европейска мрежа на горските предприемачи“ и „UEF – европейски съюз на лесовъдите“.

Състояние на бранша през 2010

Някои от данните от наша анкета извършена в средата на 2010 год, са красноречиви за състоянието на предприемаческата гилдия:

Основни показатели през 2009 год, спрямо 2008 год :

Общият размер на реализираните продажби е спаднал с 52 %;

Общият размер на заетите в производството е намалял с 49 % (основно за сметка на по-слабо квалифицирания персонал)

Използуваните технически средства са в по-малко с 51 % за машино-тракторния парк, а за дребните (ръчни) механизирани средства - с около 60 %

Какво най-силно пречи на вашия бизнес през 2009-2010 г ?

83% Лошата нормативна уредба и липсата на контрол; **61%** Тенденциозното отношение на ДГС/ДЛС : корупционни схеми, приятелски кръгове и др.п.; **100%** Кризата, респ. липсата на пазар на дървесината;

Какви дефицити изпитвате към настоящия момент?

88% Нормативна база за горите, която да стимулира ГС производство, в т.ч. и предприемачеството; **100%** Липсва сигурност и перспективи за развитие на горския сектор в България; **23%** Верни сътрудници и партньори за разгръщане на нов бизнес; **...** Друго: - Липса на пазари; Нелоялна конкуренция изразяваща се в наличието на фирми от сивия сектор допускани и даже толерирани от ДГС при работата в горите; Неравнопоставеност по отношение на тарифните такси; Обучението и съзнанието на работниците. Масово се допуска в гората неквалифицирана работна ръка; "Фирми" без никакъв капацитет, в повечето случаи с един камион (който е "сив") и една резачка се допускат до работа.

Какви са очакванията ви от новото ръководство на МЗХ и ИАГ

33% Ще се вслушат в нашите разумни предложения /искания, които ще залегнат в новия Закон за горите. Същия няма да се приеме без нашето пълно одобрение; **81%** Ще има разнობой във вижданията и действията на МЗХ и ИАГ, което няма да позволи системата да заработи нормално; **52%** Въпреки добрия закон, ИАГ и РДГ като контролен орган няма да могат да „озаптят“ лошите практики на държ.горски предприятия по места, което ще рефлектира върху нас предприемачите. **...** Друго: Изглежда, че приоритетите на ръководството на МЗГ ще са ловните концесии и свързаните с тях промени. Не очакваме да се подобри положението в горите; Браншовите организации на лесовъдите и горските фирми да определят правилата за работа, така че да не се накарняват общите интереси.

Нещо друго важно, което мислите по актуалната ситуация в сектора:

- При възможност за стопанска дейност на ДГС, няма да има място за частната инициатива...
- Няма изгледи да се приложи механизъм за търсене на отговорност и съответни наказания за неспазване на ЗГ и наредбите от страна на самите държавни служители (директори, зам.директори, нач.участъци), което води до засилващи се корупционни практики на всички нива.
- Да се осъществява строг подбор при регистрация и допускане на юридическите лица до работа в горите /инструмента за регистрация (дори лицензиране);
- Да се премахне допускането на местното население до гората под формата на ТТК. Това е хранилка за сивата икономика и корупцията.
- Кой ще проследи колко служители на полицията, на спешна помощ и други структури с по няколко почивни дни притежават и карат камиони, с които извършват всякакви "услуги" и дейности в горите. Камионите нямат лиценз за такъв превоз, но ДГС –тата издават фактури на името на шофьора и сделките си вървят.
- Старият партиен слугинаж – стана такъв на новите управляващи, много бързо се ориентираха и сега докато се натуткат с новия закон, продължават да безчинстват на пълна пара... става дори по-лошо – краде се като за последно!
- На работа в държавните структури в повечето случаи са назначени неподходящи хора, които гледат единствено частния си интерес.

1. Прагматично използване на средствата от европейските фондове

1.1. Даване възможност на горските дървопроизводители – предприемачи (подсектори дървопроизводство и дърводобив) да кандидатстват по еврофондовете и за по-ефективно усвояване на средствата по „горските“ мерки на ПРСР в текущия и за следващия програмен период

В България около 75% от горите са държавна собственост, и в тях, както и в недържавните гори – горските предприемачи /частни фирми, контрактори осъществяват дърводобивни и транспортни и др. дейности. Значи на 100% дейността в горите на БГ се осъществява с изцяло амортизирана техника, чиято средна възраст е към 15-20 години.

От своя страна недържавните собственици, които са допустими бенефициенти по мярката 122, „Подобряване икономическата стойност на горите“ от ПРСР (основно за дейност 4 „закупуване на специализирана горска техника и оборудване“, са съвсем малко на брой, защото собствеността е маломерна/ разпокъсана, а кооперирането е бавен и несигурен процес. За съжаление не се допускат до директно кандидатстване и създадените специални техни структури (напр.фирми на общините.)

Излиза, че в България, само единици ще могат да се възползват от възможностите на мярката (!) докато в същото време нуждите са неопишимо големи!

В редица европейски държави, въпросът не стои така остро, защото там сигурността и законите са много стриктни, горските предприемачи се възползват от различни национални фондове и достъпни банкови заеми. (В Румъния дори се възползват от ПРСР, която е приета и се прилага много по-либерално спрямо контракторите (!). Някои държави са осигурили възможност, горските предприемачи да бъдат бенефициенти напр. по ОП „Конкурентоспособност“.

За съжаление това не е възможно в България, тъй като МИЕ е възприел практиката по ОП „Конкурентоспособност“ да **могат да кандидатстват само фирми, чийто предмет на дейност е в сфери различни от селското, горското, ловното и рибното стопанства.** (Указания-2 "Демаркационна линия..." и Заповед РД-07-316 от 29.11.2007 г. за утвърждаване на "КИД-2008"). Чрез рестриктивния инструментариума на „КИД“ на НСИ, **изпълнителния орган по програмата поставя ограничения и за онези фирми, които се занимават с чисто производствени дейности, като производство на дървесина и добив на дървесина.**

Във връзка със заявената решимост на правителството на ГЕРБ да се постигне прелом в усвояването на европейските фондове, което да бъде като „ракета носител“ за **ефективното/конкурентно развитие на българската икономика и в частност на българския горски сектор,**

Пред отговорните фактори в България сме отправили следното предложение:

ДА СЕ ОБСЪДИ НА НАЙ-ВИСОКОТО ПОЛИТИЧЕСКО И ОПЕРАТИВНО НИВО ВЪПРОСА С ДОПУСКАНЕТО КАТО ПОТЕНЦИАЛЕН БЕНЕФИЦИЕНТ ПО ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПРОГРАМИ ФИРМИТЕ ОТ ГОРСКИЯ ПРОИЗВОДСТВЕН СЕКТОР – ДЪРВОПРОИЗВОДСТВО И ДЪРВОДОБИВ,

Във връзка с горното предлагаме Правителството на Р.България да внесе искане в СЕ /ЕК и приложи в националното законодателство (подзаконовата нормативната уредба) правила, които гарантират премахването на цитираните диспропорции. Същите, във възможния макар и в непълен обхват, да намерят място и действие още в текущия планов период, а в следващия да бъдат задълбочено и целенасочено приложени в обективно необходимия за България обхват и обем!

Освен това съществуващата практика на обработване на подадени проекти и третиране на вече класирани кандидати довежда до обезсмисляне на кандидатстването за еврофинансиране. Налага се коренна промяна на системата. Някои от посоките за промяна се предлагат по-долу:

1.2 Фиксиране на срокове за обработване на документи и дефиниране на отговорността на държавните институции:

Да се преустанови порочната практика на безкрайно протакане на обработване на документи и колективна безотговорност в отношението към подадените проекти. Процедурата е тромава. По две години се чака за одобрение на проект, през това време конюнктурата на пазара, а нерядко и самата технология се променя. На практика не се кандидатства за наистина необходимо в предвидимо време оборудване, а за оборудване, без което така или иначе може.

- Държавните органи като страна по „договорите“ да носят финансова отговорност

за неспазване на условия за окончателното финализиране и изплащане на вече одобрени проекти;

- Произволът от държавните инстанции, които се възприемат като „собственици“ на отпусканите средства води до необосновани забавяния и формално мотивирани откази за фирмите, които в определени ситуации са поставени в невъзможност да си плащат кредитите и фалират.

Необходимо е да се въведе система от санкции, включително финансови, за държавните органи и отговорните лица, страна по процедурите.

1.3 Министерство на финансите да се ангажира и предвиди в бюджета средства за гарантиране на задължителното участие на държавата в евро-финансирането, които адекватно да посрещнат одобрените проекти.

В условията на криза липсата на предвидени държавни средства в момента изглежда основната причина за отказване на финансирането на проектите.

1.4 Облекчаване на процедурите за получаване на авансови / междинни плащания и увеличаване на процента на тези плащания от 20% на 50%.

При липса на средства за пряко авансово финансиране е необходимо да се намери механизъм за кредитиране на тази компонента от банките и/или **формиране на буферен фонд**, който да послужи за временно финансиране на група проекти до постъпване на средства от структурните фондове. Средствата от този фонд да се използват стъпалообразно за финансиране на авансите последователно на нови проекти. Суровите изисквания за плащане, вкл. и при междинните плащания, само за доказан резултат и извършени разходи, макар и справедливи, **отблъскват априори много потенциални бенефициенти, особено НПО.**

1.5 Създаване на възможност за осчетоводяване и изплащане на консултантските разходи на етап „Одобен проект“

Счетоводната отчетност по проектите е замислена така, че ако консултантските хонорари не са изплатени авансово, те не могат да бъдат „допустим разход“. Съответно, консултантските фирми изискват предварително заплащане на 100% на техните хонорари, без да е ясно дали проектът ще бъде одобрен. При положение, че повече от 90% от подадените проекти се отхвърлят, консултантите получават хонорари за неуспешни кандидатствания за сметка на фирмите. Фирмите биват ощетявани, а повечето фирми, особено малките и средните, се отказват от участие при такива некоректни условия.

1.6 Създаване на нарочни комисии за опростяване на всички процедури.

За разлика от другите европейски страни в България сложността на кандидатстването и проверките са доведени до абсурд. Създава се впечатление, че системата съзнателно се проектира за отхвърляне на максимален брой подадени проекти по чисто формални причини и/или за предварително отказване от кандидатстване при вида на стената от административни пречки. Тази система прави невъзможно кандидатстването без посредничеството на консултанти и оставя съмнения за изкуствено създавани пречки с корупционна цел.

2. Горска политика / дейности в горите

2.1 Монополно положение на държавата в сектора

- Държавните предприятия да извършват само и изключително управленчески и контролни функции, всички работи в горите да се възлагат на 100 % на частни фирми, които имат изградени мощности и оборудване, значително превишаващи потребностите с оглед на суровината с която разполагаме;

- Възлагането на всички дейности в горите и продажбата на дървесина да става 100 % на процедури. Премахване или строго регламентиране на възможността за директно договаряне на дейностите в горите, като основен източник на корупция. Недопускане възможността поръчките и обектите да се разбиват на по-малки.
- Контролните /инспекционни/ дейности, които РДГ упражняват, трябва да са еднакво строго и компетентно насочени към всички учстници в дърво-производствения процес. Да се преустанови в най-кратки срокове след влизане в сила на новия ЗГ, практиката на толериране на ДГС/ДЛС служители за сметка на недържавните собственици, частнопрактикуващите лесовъди и горските предприемачи.
- Дългосрочното възлагане да се прави при строго фиксирани правила на процедурите. Да се допуска участие и за комплекс от услуги в определен регион. Осигуряване участие на представители на НБО в процедурите за възлагане.
- Изключване възможността за привилегировано предоставяне на суровина на приближени до партии и групировки фирми, разделяне на фирмите на малки и големи, опериране с тесен кръг „избрани“ фирми и т.н.

2.2 Съвременна организация на дейностите в горите

- **Да се създаде адекватна подзаконова нормативна уредба** за: сечите (1), ползванията в горите (2), за горска инвентаризация и планиране (3) и пр, в чиято изработка да участват равнопоставено представители на браншовите организации, което да гарантира отчитането в максимален размер и на техните интереси.
- **Работата в горите да се извършва само от сертифицирани фирми с подходящо оборудване и квалифицирани, правоспособни работници.** Не е приемливо да има такъв голям брой фирми добиващи дървесина, някои от които са на името на подставени лица, нямащи нищо общо с бизнеса, или са на служители в горите, вкл. на директори на ДГС/ДЛС. Тъй като публичния регистър към ИАГ според ЗГ-2011г, е дори още по- либерален (в него може да се регистрира всеки, който подаде документи, но много трудно отписан), да се въведе задължително изискване към контракторите да са сертифицирани (регистрирани в регистъра) на Националната Браншова организация / на БУЛПРОФОР, т.е. да отговарят на възприети в европейските страни и приети за консенсусни от заинтересуваните страни у нас, минимални изисквания. Чрез системата за сертификация на горските предприемачи, **да се въведат минимални изисквания / прагове / за качество на услугите.**
- **Да се изгради и въведе съвременна регистрационна система** за маркиране и проследяване на движението на облата дървесина. На база електронно проследяване на въведена информация от бар-код стикери и на принципа на „синя зона”.
- **Спазване на стандартите на ЕС**, въведени и в България при добива, сортиментирането и предлагането на облата дървесина.

2.3 Устойчиво развитие на горите

Неконтролираното изсичане на горите освен поради различните корупционни практики, се дължи още и на слабият контрол, липсата на пътища, ниският % на сертифицирани гори и т.н. На фона на големия неотчетен контрабанден дърводобив (липсва достоверна информация за размера), официалните данни сочат занижено изпълнение на разчетите по ЛУП (ок.70%), а спрямо средния прираст то е ок.50%. Не се изпълняват предвижданите залесявания, не се провеждат отгледни мероприятия:

- Горската инвентаризация и управленско планиране са единен комплекс от дейности, които са фундамента на устойчивото развитие на всяка горскостопанска единица. Тази високопрофесионална дейност трябва регулярно да се извършва, да бъде добре контролирана и материално и финансово адекватно обезпечена. Да не се допуска разделяне на дейността за един и същи обект, което би позволило да се определят различни изпълнители на този единен комплекс от дейности. Това би оскъпило и забавило почти двойно процеса;
- Горите в България да се сертифицират на 100 % в рамките на близките 5-7 години. Да се въведе и най-широко приложи сертификацията съобразно официалните за страните членки на ЕС, Пан-Европейски критерии за устойчиво управление на горите и за проследяване на производствената верига CoC по PEFC или FSC.
- Да се определи минимален процент от приходите от горите да се използват за залесяване, отглеждане, строителство на пътища;
- Да се въведе по-бързо отчитането на т.нар. екосистемни функции и ползи от горите, приходите от които да отиват изключително за подобряване на техните ландшафтни и рекреационни функции

3. Борба със сивата икономика и нелоялната конкуренция

3.1 Решителна борба с нелоялната конкуренция от страна на ДГС/ДЛС,

- Бързо оптимизиране на броя и персонала на ДГС/ДЛС (клонове на ДГП). Да се въведат единни критерии за персонала им, подобни на тези за аналогичните държавни структури в страните от ЕС (напр. брой заети на 1 площ).
- Да се забрани упражняването на частна лесовъдска практика от служители на РДГ и на ДГП (и клоновете – ДГС/ДЛС) под каквато и да е форма в областта на горското стопанство (румънския принцип: частна практика – Да, но не в същата сфера, а в друга!)
- Доколкото имат /ще имат/ пряко осъществяване на дейност, ДГС/ДЛС да го правят при спазване на изискванията на ТЗ, ЗОП и др. приложима нормативна уредба, вкл. за свързани лица.
- Ценообразуването при продажба на дървесина да почива на изцяло пазарни принципи;
- Цената на услугите по дърводобива и транспортирането да се определят на пазарен принцип. Да не се допуска занижаване на цените, което да компенсира издръжката на прекомерно надутия щат на държавните предприятия/ на техните клонове.;
- Необходими са проверки за продажбите на дървени материали и продукти на първичната преработка (банцизи и др.п). Включително да се обмисли въвеждането на задължителна регистрация по ДДС на дърводобивни и преработвателни фирми с над пет служители. Това ще доведе до засилен контрол върху фирмите и увеличаване на събираемостта на ДДС и други данъци.

3.2 Подкрепа на програмата „Сертифицирани горски предприемачи”

Маркетинговият знак „**сертифициран горски предприемач**” удостоверява качество, законност на производството, добра квалификация на предприемача и на неговите работници, опазване на околната среда и наличие на социално-отговорна политика в предприятията. Очакваме подкрепа от държавните институции чрез пропагандиране на инициативата в медиите, вземане предвид при процедурите за възлагане на дейности в горите, при различните контролни действия извършвани от ведомствата, подкрепа против нерегламентирано ползване на знака и Напътствия

и идеи за подобряване на инициативата. (Подобно на другите браншове, да се възприемат прагове / минимални изисквания / за качествена работа на контракторите, но под формата на фактически изисквания за сертификация на предприемачите.)

4. Популяризиране на дървесината

4.1 Предлагаме да се създаде инициатива „За дървесината”, подобно на модела в Австрия („Pro Holz”).

Тази инициатива може да се финансира, например като се предвидят отчисления от 0,2 лева на продаден кубически метър обла дървесина и по 0,4 лева от продаден кубически метър бичена дървесина и с тях да се формира фонд. Той трябва да се използва за маркетингови и рекламни инициативи на всички нива, както и за засилване на научния капацитет, развойната дейност, иновациите, имиджови и информационни кампании за използването на дървесината, коопериране и работа в мрежи.

4.2 Държавата трябва да създаде фонд за целенасочено насърчаване на отрасъла чрез мерки за засилване на научния капацитет.

Да се създаде **Център за трансфер на НоуХау и технологии**, който трябва да се управлява и съ-финансира от държавата, НБО и от договори с български и чуждестранни предприятия.

5. Дървесните отпадъци като възобновяем енергиен източник

Биомасата и в частност дървесината имат най-голям потенциал като възобновяем енергиен източник за изпълнение на поетите от държавата ангажименти за увеличаване на дела им в общото потребление на енергия. В това отношение браншът може да има съществен принос, в т.ч. и за привличане на инвестиции за закупуване на мощности за енергийно оползотворяване на сурова дървесина и на отпадъци от сечта и от преработвателните предприятия. Изгарянето на дървесната суровина за покриване на собствени енергийни нужди на предприятия, обществени заведения в селските райони и т.н. има и непосредствен много голям икономически ефект. Поради това и в работата на БУЛПРОФОР, на НБО и на фирмите през следващите години следва да се отдели специално внимание на:

5.1 Дефиниране за целите на законодателството на понятията дървесна биомаса, отпадък, и суровина.

Това ще определи използването на кои суровини с произход от гората, вкл. отпадъци да се стимулира. В напредналите страни от ЕС от дървесната биомаса и от «отпадъците» в дървопреработването за горене се използват главно корите, и в по-малка степен дървесината, която е основна суровина за дървообработващата промишленост. Редно е да се направи подробен анализ и препоръки за използването като енергиен източник на дървесна суровина – свежа технологична и друга дървесина от една страна и на „отпадъкът” от друга. Да се прецизира къде и какви субсидии могат и трябва да се дават и под каква форма.

5.2 Изясняване на наличните количества неоползотворявани отпадъци

Необходимо е да се оценят количествата на всички видове отпадъци от дървесина, в т.ч. лесосечни отпадъци и на ползите за фирмите от тяхното оползотворяване.

5.3 Информирание за стимулирането на инвестициите

Очаква се инвестициите да бъдат регламентирани в новия закон за ВЕИ, който ще бъде приет в началото на 2011 година.

5.4 Събиране и предоставяне на информация

Най-вече е необходима информация за техниката и технологиите за енергийно оползотворяване и изискванията по отношение опазването на околната среда.